

en el ms. antic). Recordem les imperfeccions habituals de Pagès, aquí agreujades pels accidents de la impressió (1936-41). De tota manera si hi ha aquesta triple variant això ens faria sospitar, si en l'expressió *boga arrencada* de Lab., l'ètimon és *arrencar* ⁵ del germ. *reng* (RENGLE). — ⁴ Appel, *Chr.*, 8.152. Així en dos mss., mentre que hi ha *oguar* en el ms. més dialectal B, de dialecte diferent dels altres dos, car diftonga les *o* en *oa*, tret propi de certes zones costeres de Provença. Les Lerins i altres tradicions ¹⁰ de St. Honorat porten cap a la zona de Niça (la diftongació crec que és de més a l'Oest. — ⁵ Deixo aquest aspecte per als germanistes, que potser és argumentable: car, de tota manera, hi ha objeccions bastants més fortes. Tanmateix aquella impressió ¹⁵ no es pot defugir. Notem que fins els germanistes s'abstenen d'invocar altra forma germànica concreta i documentada que el *wagón* de l'alt-al. antic (i *wogen* a.-al. modern). Aquesta arrel és certament heretada de l'indoeuropeu (ll. *ueho*, gr. *ὄχέω*), però ²⁰ observem la múltiple discrepància entre les formes de les diferents llengües germàniques: a.-al. *wagón*, però ags. *wagian* «sich bewegen», gòt. *gawagian* 'bellugar, sacsejar', isl. ant. *vágr* 'mar', b.-al. ant. *wág* 'marea alta' (IEW, 1120.1, 1120.12). En fi notem ²⁵ que entre els germanistes no hi ha acord sobre la unitat etimològica de tot aquest grup: Falk i Torp, *Norwegisch-dänisches Etym. Wb.*, discrepen creient que *vage* 'flotar' (vol. II, p. 1341) no té la mateixa etimologia que *vagge* 'brandar' (II, 1342). Ja ³⁰ per això sol semblaria arriscada la postulació del tipus b.-al. ant. **wogon* que Wartburg i Vidos ens volen fer acceptar; només els germanistes podrien judicar si és temerària o no tant. — ⁶ Notem que és un disbarat del REW mesurar *vōCARE* (seguit per alguns romanistes i fins Walde-H.): no hi ha cap forma romànica ni en cap significat que ho pressuposi; i en llatí no sols en donen testimoni dotzenes d'hexàmetres clàssics, sinó també l'etimologia indoeuropea (WEQ^u/WOK^u, gr. *ἐπιον* etc.), com posen de ⁴⁰ relleu Ernout-M. i Walde-H.: és *vōx*, *vōcis*, derivat d'aquesta arrel verbal, el que té allargament apòfònic de la vocal.

Voga-ravell, V. *bogamari* (II, 35b8) *Vogi*, V. *vogir* ⁴⁵ *Vogi* (Belv. *vogi* «floc de la barba»; *vogi* Lab. 1840), deturpació del cat. *moixí* (pèl ~) per influència de cast. *bozo*

VOGIR, 'fer moure amb moviment giratori' 'girar-se', 'tenir un lloc tal o tal dimensió en circumvallació', mot germà de l'it. *vòlgere* d'ús més ampli i permanent en aquesta llengua, en la qual ha tingut també, i pot tenir, les accs. cat., però hi ha estat sempre el mot general per dir 'voltar, donar voltes, fer un volt'; provinents (almenys en part) del ll. *vōLVĒRE* 'voltar, girar, tombar', però amb una modificació fonètica singular que no ha estat gens aclarida; si en it. això ja és difícil, en cat. no s'explica ni la -g- ni la desaparició de la -L-; encara menys l'important substantiu VOGI, que

obliga a suposar una base pre-romana *vŪGEIO-*; potser es tracta de mots indoeuropeus de l'arrel *ṽOLG/ṽELG-* 'fer girar, tombar', cf. scr. (*sam-válgati* 'rodolar', 'fer girar' (*válgā* 'regnes'), letó *velgs* 'corretja', ags. *wealcan* 'remenar, balandrejar'; la variant cat. VUG- possiblement resultant de *ṽLG-*. □ 1.ª doc.: c. 1330, Muntaner.

«--- La illa de Menorca --- e la illa d'Eivissa, que és a seixanta milles --- e cascuna és bona illa e honrada; e cascuna *vogi* cent milles; e cascuna era molt bé poblada ---» (fets de 1235), § 8 (Casac. I, 20.18). Inter-nant-se per Anatòlia, la Companyia catalana arriba a la «ciutat qui ha nom Filadèlfia, que és noble ciutat e de les grans del món, que ben *vogi* divuit milles dretament: aitant *vogi* con Roma e con Costentino-ble ---» (fets de 1303, § 205, VI, 32.17); «l'Atarqui era una porta de la ciutat de Troia --- e la illa del Tènedo --- és a cinc milles --- Elena --- hi venc a romeria --- e Paris --- menà-se'n la dona; de què puis se moc tan gran guerra, que a la fi la ciutat de Troia, qui *vogia* tres-centes milles, ne fo assetjada 13 anys, e puis fo aontada, presa e destrovida» (§ 214, VI, 45.23).

El sentit era 'tenir de contorn', 'mesurar tant o tant en circumvallació'; però pel contrast entre el segon i el tercer passatge, i tenint en compte l'empordanesa exageració sembla deduir-se que parlant de Filadèlfia l'usa en forma translatícia, en el sentit, marcat per *dretament*, de 'tenir de diàmetre': trànsit natural, però cas més rar i evidentment secundari. L'ed. Bofarull hi posa en el 1.^r cas (no en el 2.ⁿ) una variant *voge*, d'autenticitat no inversemblant i potser no mancada de valor orientador; tant ell com Nicolau d'Olwer (NCL. VII, 58.21, 81.4) s'abstenen d'accentuar, com a present que ha de ser.

També Casacuberta, en el 1.^r exemple però accentuant la *i*, com si fos pretèrit (seguit sempre per Soldevila) els dos *vogi* del segon passatge; en aquest seria sostenible segons el context, i això ens desembarassaria d'una anomalia morfològica; però no del tot, car en el primer cas a penes es podria concebre un pas-sat (seria fantàstic imaginar que es refereixi tàcitament a un mariner o geodesta que ho vagi calcular), i en tots dos casos la «consecutio temporum» ens dóna a entendre un present.

El fet és que el cas de Muntaner no és únic. Alart en l'*InuLC* transcriu de l'«Atlas» (210, 213, 215) [l'Atlas rossellonès de 1375, cf. Tastú, *RLR* xxxii, 142]: «a Tremuntana ha ·vii· este[1]las <'sept bordons?'> que la *vogen* ---»; però aquí és tr. i descartem la idea d'un intr. amb *là* 'allà', entre altres raons pel paralelisme amb la cita que en dóna a continuació en intr.: «lo sol *vogi* los ·xii· signes en 365 dies e ·vi· ores»: aquí Alart degué tenir també la idea d'una accentuació *vogi* car es pregunta «a tourné?»; però cal descartar-ho: no tenim aquí cap cosmògraf o cosmògon amb idees post-gal·líques sinó un astrònom medieval orientat cap a qüestions de pilotatge, agronomia, «Gromàtica» i cronografia; aquí tenim, doncs, un present en -gen (semblant al *voge* de Bof.) i un *vògi* en ⁶⁰ Pres. 3.